

GALLEN, GALWESPEN EN GALMUGGEN VAN DE WILGEN

Omdat imago's van galwespen en galmuggen dikwijls moeilijk te determineren zijn zonder dat men weet op welke gastplant ze zich ontwikkeld hebben willen wij in deze bijdrage een overzicht geven van de gallen en van de insecten die ze verwekken. Als men deze insecten uit hun gallen laat uitkomen in kleine insectaria (plastic dozen of bokaal) kan men, wetende uit welke soort gal afkomstig, de soort bepalen en welke hun parasieten zijn. Om de soort te bepalen, beschrijven en beelden wij de gallen af van deze die gevonden worden op wilgen (*Salix* sp.) met vermelding van de soort die de gal doet ontstaan. Bij de galwespen zijn dat bvb. de knobbelige bladgallen en stengelgallen door *Euura* soorten alsook bvb. de bladrolgallen die door de *Phyllocalpa* soorten ontstaan. Door de galmuggen (*Diptera Cecidomyidae*) verwekt, vinden wij op de wilg als galverwekkers: *Dasineura auritae*, *D. marginemtorquens*, *Itomyia cupreae* en *I. major*. Knopgallen worden verwekt door bvb. *Dasineura degeeri*, *D. dubiosa*, *D. rosaria*, *D. salicis*. Inquilinen (inwonende) galmuggen zijn *Dasineura schreiteri* en *D. terminalis* die beide als larve komen wonen in gallen van *Dasineura rosariae*

Gallen van Galmuggen en galwespen op wilgen, een overzicht.

Galwespen (*Hymenoptera Tenthridae Nematinae*)

<i>Euura amerinae</i> LIN.	éénzijdig gezwel op takje. (fig. 1)
<i>Euura atra</i> JURINE	éénzijdige verdikking op tak op <i>Salix aurita</i> en <i>alba</i> en <i>S. repens</i> . (fig. 2)
<i>Euura testaceipes</i> ZADDACH	spoelvormige opgezwollen gal op de bladsteel of de middennerf, L. tot 10mm dikte 3mm. (fig. 3)
<i>Euura mucronata</i> HARTIG	knoppen van de wilg opgezwollen tot tweemaal hun normale grootte op <i>Salix aurita</i> en <i>Salix cinerea</i> . (fig. 4)
<i>Euura venusta</i> ZADDACH	verdikking van de bladsteel en van het basale deel van de hoofdnerf op <i>Salix aurita</i> en <i>S. aurita</i> x <i>S. repens</i> .
<i>Pontania proxima</i> LEPelletIER	ovale boonvormige gallen in twee rijen langs beide zijden van de hoofdnerf van het blad tot 8mm lang en 4mm breed op <i>Salix alba</i> en <i>S. fragilis</i> . (fig. 5)
<i>Pontania triandrae</i> BENSON	gallen gelijkend op de voorgaande maar op <i>Salix triandra</i> L (amandelwilg).
<i>Pontania bridgmanni</i> CAMERON	gallen aan beide zijden van de bladschijf, uitpuilend van onder het sterkst. Op <i>Salix alba</i> , <i>S. aurita</i> , <i>S. cinerea</i> en hun bastaarden.
<i>Pontania pedunculi</i> HARTIG	bolronde gallen 4-6mm groot, éénkamerig aan de

	onderzijde van het blad bevestigd, gal is geel of, roze of groen met rode of gele blos. Op <i>Salix aurita</i> en <i>Salix cinerea</i> . (fig. 6)
<i>Pontania joergenseni</i> ENSLIN	bolronde gal, iets groter dan vorige en dicht wit behaard. Op <i>Salix aurita</i> en <i>Salix caprea</i> . (fig. 7)
<i>Pontania viminalis</i> LINNAEUS	Kogelvormige gal 3-6 mm, geelachtig met rood aan de onderzijde van het blad, met een punt bevestigd op <i>Salix elaeagnis</i> , de grijze wilg.
<i>Pontania vescicator</i> BREMI-WOLF	gal aan beide zijden van het blad, uitpuilend boonvormig en dunwandig, tot 12mm groot, lichtgroen tot bruingeel op <i>Salix purpurea</i> , de bittere wilg. (fig. 8)
<i>Pontania dolichura</i> C.G. THOMSON	(= <i>P. femoralis</i> Cameron), gallen in rijen aan weerszijden en evenwijdig aan de hoofdnerf, ze zijn lensvormig, dunwandig, eerst donkergroen, later van boven bruin en onderaan geelachtig, door vergroeiing worstvormig. Op <i>Salix purpurea</i> . (fig. 9)
<i>Pontania viminalis</i> LINNAEUS	kogelvormige gal aan de onderkant van het blad met een punt bevestigd, 5-10mm, geel-groen of roodachtig, kunnen in vochtig zand bewaard worden, op <i>Salix purpurea</i> . (fig. 10)
<i>Pontania collactanea</i> FORSTER	donkerrode tot helrode of geelachtige bolvormige gallen aan de onderkant van de bladeren, 7mm groot met een punt aan het blad bevestigd, op <i>Salix repens</i> (kruipwilg).
<i>Pontania proxima</i> LEPELETIER	gallen in twee rijen aan weerszijden van de hoofdnerf naar beide zijden uitpuilend. Tot 8mm lang en 4mm dik, op <i>Salix viminalis</i> L (Katwilg).
<i>Phyllocalpa puella</i> G. THOMSON	Bladrand naar onder omgeklapt over een afstand van 15 à 30mm. Op <i>Salix alba</i> en <i>S. triandra</i> . (fig. 11)
<i>Phyllocalpa leucosticta</i> HARTIG	Bladrand voor een groot deel naar beneden omgeslagen of gerold met lengte en dwarsplooingen en een gebobbelde oppervlakte. Op <i>Salix aurita</i> , <i>S. cinerea</i> en <i>S. caprea</i> . (fig. 12)
<i>Phyllocalpa leucaspis</i> TISCHBEIN	Bijna dezelfde gal als van <i>Ph. leucosticta</i> , larve met donkerder rug en zwarte oogvlekken.
<i>Phyllocalpa puella</i> C.G. THOMSON	Bladrandgal, bladrand over een afstand van 30mm omgeklapt, rand van de vouw concaaf, vouw 3-4mm breed.
<i>Phyllocalpa scotaspis</i> FORSTER	Bladrand bijna uitsluitend aan één zijde benedenwaarts omgeslagen zodat de rand tegen de hoofdnerf ligt. Op

katwilg.

Bladwesp parasieten behoren tot de *Hymenoptera Chalceidoidea, Ichneumonidae, Braconidae*, Galmuggen (*Diptera Cecidomyidae*) van de wilgen.

Rabdophaga rosaria LOEW Wilgenroezengalmug verwekt op de stengeluiteinde de typische wilgenroosgal die ontstaat door verkorting van de internodia tussen de bladeren. Algemeen op *Salix alba* en *S. repens*, de kruipwilg. (fig. 13)

Rabdophaga heterobia LOEW De rozet is kleiner dan voorgaande en de afstand tussen de bladeren is groter en deze zijn met witte haren bedekt en vormen holten waarin de lichtrode larven leven. Zij verwekken in het voorjaar de katjesgallen. Algemeen op *Salix triandra*.

Rabdophaga terminalis LOEW De wilgentop galmug, geen breed rozet, maar een spoelvormige gal, de bladeren zijn misvormd en verdikt. (fig. 14)

Eenzijdige plaatselijke opzwellingen vinden we bij :

Helicomyia saliciperda DUFOUR vormt plaatselijke verdikkingen en misvormingen met erin oranjegele larven. Op *Salix alba*.

Helicomyia pierrei KIEFFER (= *Rabdophaga triandraperta* BARNES). Vormt min of meer éézijdige verdikkingen, soms rondom de omtrek. Op *Salix triandra*.

Rabdophaga heterobia LOEW De gal ziet eruit als een losse wattenprop zodat de katjes sterk verdikt lijken. In de winter zijn de knoppen vaak verdikt. Larven lichtrood. Wintergeneratie van *Rabdophaga heterobia* LOEW. (fig. 15)

Rabdophaga salicis SCHRANK (= *Rabdophaga karschi* KIEFFER, = *R. noduli* RÜBSAAMEN, = *R. ramicoli* RÜBSAAMEN) De wilgentakmug. Meerkamerige ronde tot spoelvormige verdikkingen van de dunne takken tot 50mm lang, met een groot aantal larvenkamers. Schors barst. Op *Salix aurita*, *Salix caprea* en *Salix cinerea*. (fig. 16 en 17)

Rabdophaga dubiosa KIEFFER Gal als voorgaande maar kleiner, de schors blijft glad. Larvenkamers citroengeel. Op *Salix aurita*. (fig. 18)

Rabdophaga rosaria LOEW Gal in rozetvorm, wilgenroosje genoemd. Tot 20mm in

doorsnede, larven lichtrood. Op *Salix aurita* en *Salix cinerea*.

Rabdophaga clavifex KIEFFER

(= *R. gemmarum* PARTIM). Knoppen veranderen in korte bladrozetjes met enkele blaadjes. Larven rood. Op *Salix aurita*, *Salix cinerea* en *Salix caprea*.

Rabd. gemmarum RÜBSAAMEN

Zwakverdikte knoppen, larve geelrood. Op *Salix aurita*.

Rabdophaga jaapi RÜBSAAMEN

Vormt kleine spoelvormige puntige rozetten die zilverwit behaard zijn op kruipwilg, *Salix repens* (fig. 19).

Andere *Rabdophaga* soorten op kruipwilg *R. clavifex* KIEFFER

R. dubiosa KIEFFER (fig. 20)

R. salicis SCHRANK (wilgentakgalmug)

Rabdophaga viminalis WESTWOOD Vormt meestal in het bovenste twijggedeelte zware verdikkingen die iets gedraaid schijnen. Op *Salix viminalis*, katwilg.

Dasineura marginemtorquens BREMI Vormt een lange vaste rolling van de bladrand benedenwaarts, bleek, roodgeel gevlekt. Op *Salix fragilis*, katwilg en *Salix purpurea*. (fig. 21)

Dasinuera iteobia KIEFFER

Kleine sterk behaarde compacte wat langwerpige rozetten op *Salix aurita* en *Salix caprea* en *Salix repens* (kruipwilg).

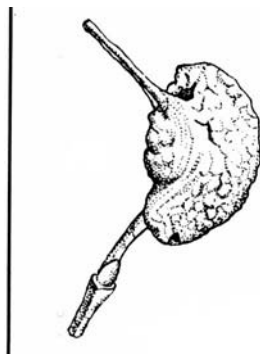

Fig. 1

fig. 2

fig. 3

fig. 4

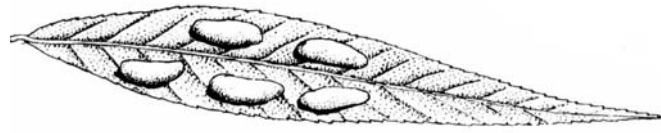

fig. 5

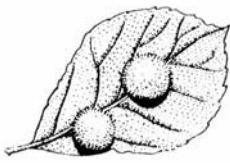

fig. 6

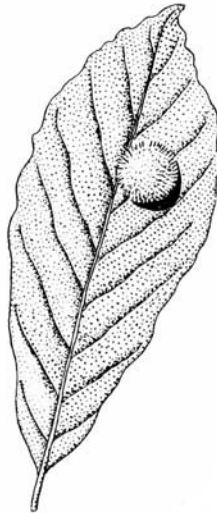

fig. 7

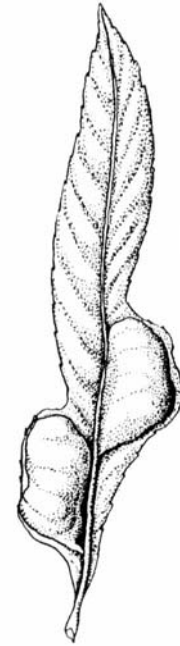

fig. 8

fig. 9

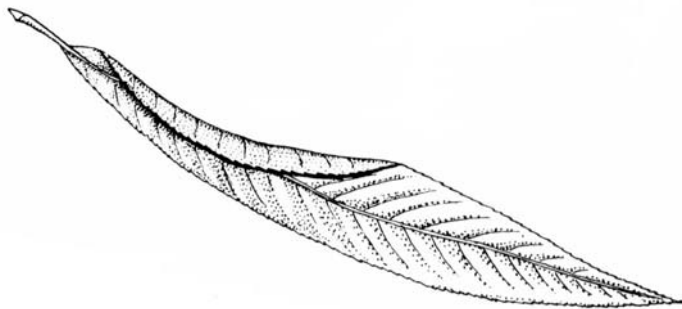

Fig. 11

fig. 10

fig. 12

fig. 13

fig. 14

fig. 15

fig. 16

fig. 17

fig. 21

fig. 19

fig. 18

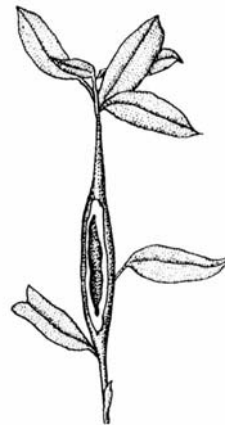

fig. 20